

དཔལ་ལྷན་འབྲུག་གཞུང་།
རྒྱལ་གཞུང་ཞི་གཡོག་ལྷན་ཚོགས།

**ROYAL GOVERNMENT OF BHUTAN
ROYAL CIVIL SERVICE COMMISSION**

**BHUTAN CIVIL SERVICE EXAMINATION 2013
MAIN EXAMINATION
(OCTOBER 12, 2013)**

EXAMINATION CATEGORY : GENERAL

PAPER I: DZONGKHA

རྒྱལ་ཁབ་འཛིན་པའི་མཁའ་མཁུ་ཚོགས་པ།
སྤྱི་ལོ་ ༢༠༡༣ ལོའི་ འབྲུག་གི་འཛིན་པའི་མཁའ་མཁུ་ཚོགས་པ།
ཚོགས་ཚུགས་དབུ་བ་ སྤྱིར་བཏང་།

དྲི་ཤོག་དང་པ་	རྫོང་ལ།
སྤྱི་ཚེས་	༡༢/༡༠/༢༠༡༣ ལཱ།
སྐྱགས་བསྐྱེམས་	༡༠༠།
དུས་ཡུན་ཚུ་ཚོད་	༣།
ལྷག་ཤིའི་དུས་ཡུན་	སྐར་མ་ ༡༥།

སྤྱིར་བཏང་བཀོད་རྒྱ།

- ༡- ལན་ཤོག་ནང་ རྩོད་པའི་ རོ་རྟགས་ཨང་ མ་གཏོགས་ མིང་འབྲི་མི་ཚོགས། དེ་འབད་མ་ལས་ རོ་རྟགས་ཨང་འདི་ ལན་ཤོག་ནང་ལུ་ གསལ་ཏོག་ཏོ་སྤྲོ་མ་འཛོལ་བ་འབྲི་དགོ།
- ༢- འབྲི་བའི་ལན་འབྲི་ནི་འགོ་མ་བཙུགས་པའི་ཉེ་མར་ སྐར་མ་ ༡༥ འི་རིང་ལུ་ དྲི་ཤོག་འདི་ནང་བྱིན་ཡོད་པའི་ བཀོད་རྒྱ་ཚུ་ ལེགས་ཤོམ་སྤྲོ་ལྷག་སྤྲོ་ དྲི་ཤོག་གི་ཤོག་ཁངས་ཚང་མ་ཚང་བལྟ་དགོས་དང་ དོགས་པ་ཚུ་སེལ་དགོ། དུས་ཡུན་འདི་གི་ རིང་ལུ་ ལན་འབྲི་ནི་ཚུ་ག་ནི་ཡང་འབད་མི་ཚོགས།
- ༣- དྲི་ཤོག་འདི་ནང་ དྲི་བ་བསྐྱེམས་ རྒྱག་ཡོད། དྲི་བ་དང་པ་ འབྲི་ཚུ་མ། དྲི་བ་གཉིས་པ་ གཏང་ཡིག། དྲི་བ་གསུམ་པ་ བཙུན་དོན། དྲི་བ་བཞི་པ་ སྐད་ཡིག་དང་ཡི་གུའི་སྦྱོར་བ། དྲི་བ་ལྔ་པ་ གོ་བ་ལེན་ནི། དྲི་བ་དྲུག་པ་ སྐད་སྦྱར་ཚུ་ཨོན།
- ༤- དྲི་བ་ཚུ་འབྲེ་བལྟས་རྒྱབ་མ་སྤོད་པར་ དྲི་བའི་ཨང་ཁངས་དང་འཁྲིལ་ཏེ་ ལན་ཚུ་རྒྱུ་མངས་ས་སྤྲོ་འབྲི་དགོ།
- ༥- དྲི་བའི་ལན་ཚུ་ ལན་ཤོག་ནང་མ་གཏོགས་ དྲི་ཤོག་ནང་འབྲི་མི་ཚོགས།
- ༦- དྲི་བའི་ལན་ཚུ་ག་ར་ལན་ཤོག་ནང་ དྲི་བའི་ཨང་དང་དེའི་དོན་ཚན་གྱི་ཨང་ཚུ་མ་འཛོལ་བ་བཀོད་དེ་འབྲི་དགོ། དེ་མེན་པ་ དྲི་བའི་ཨང་དང་དོན་ཚན་གྱི་ཨང་ཚུ་འཛོལ་ཏེ་འབྲི་ནི་དང་ ཡང་ན་གང་ཡང་འབྲི་སྤྲོ་མེད་པ་ཅིན་ དབུ་ཞིབ་མི་འབད་ནི་དང་ སྐྱགས་ཚུ་བྱིན་ནི་མེད།
- ༧- དྲི་ཤོག་དང་ ལན་ཤོག་ཚུ་ག་ཅིག་ཡང་རུལ་མི་ཚོགས་མ་ཚང་ ལན་ཤོག་བྱིན་ཡོད་མི་འདི་ལས་ ཤོག་གུའི་རིགས་གཞན་ གང་ཡང་ལག་ལེན་འབྲེལ་མི་ཚོགས།
- ༨- ཚོགས་ཚུགས་ཁང་མིག་ནང་ལས་ ཐོན་མ་འབྲེ་བའི་ཉེ་མར་ རྩོད་ཀྱི་ལན་ཤོག་འདི་ ཚོགས་ཚུགས་ལྟ་རྟོག་པ་ལུ་ ཕྱིས་སྤོད་ འབད་དགོ།

དྲི་བ་དང་པ།

འབྲི་ཚུལ།

སྐྱགས་ ༣༠།

འོག་གི་དྲི་བ་ རོན་ཚན་གཉིས་ལས་ ག་འབད་རུང་ གཅིག་ གདམ་ཁ་རྒྱབ་སྟེ་ ཚོག་འབྲུ་༥༠༠ ལས་མ་ཉུང་མ་ཅིག་ནང་ འབྲི་ ཚུལ་ཅིག་བྲིས། (འབྲི་ཚུལ་དབྱེ་ཞིབ་འབད་མ་ད་ སྐྱགས་ཀྱི་ཚད་གཞི་ བཟོན་དོན་ ཡིག་སྦྱར་ འབྲི་བཀོད་ ཚུ་ལུ་བཟླ་ནི་ཨིན།)

- ༡- རྒྱལ་ཁབ་ནང་ལུ་ མྱོ་འབྲུར་གྱི་རྒྱུན་དཔལ་ ག་ཅི་ར་རྒྱུང་ཡོད་པ་ཨིན་ན་དང་ དེ་ཚུ་ཞི་བབས་ལུ་ ཐབས་ལམ་ག་ཅི་ར་འབད་ བ་ཅིན་ཅུག་འོང་ག་ རྩོད་རའི་བསམ་འཆར་ཅིག་བྲིས།
- ཁ- རྒྱལ་ཡོངས་དགའ་སྤྱིད་དཔལ་འཛོམས་ཀྱི་ལྟ་བུ་དེ་ ག་ཅི་བཟུམ་ཅིག་ཨིན་ན་དང་ དེ་གིས་ རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་རང་བཙན་དང་ ཞི་བདེ་ གོང་འཕེལ་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ སུན་ཐོགས་ག་དེ་འབད་ར་ཡོད་པ་ཨིན་ན་ བཤད་པ་རྒྱབ།

དྲི་བ་གཉིས་པ།

གཏང་ཡིག

སྐྱགས་ ༣༠།

འོག་གི་ གཏང་ཡིག་དྲི་བ་༢ ལས་ ག་འབད་རུང་གཅིག་གདམ་ཁ་རྒྱབ་སྟེ་ ལན་བྲིས། (གཏང་ཡིག་དབྱེ་ཞིབ་འབད་མ་ད་ སྐྱགས་ཀྱི་ཚད་ གཞི་ བཟོན་དོན་ ཡིག་སྦྱར་ འབྲི་བཀོད་ ཚུ་ལུ་བཟླ་ནི་ཨིན།)

- ༡- རྩོད་ མཐོ་རིམ་ཤེས་ཡོན་མཐར་འཁྱུལ་མི་ ཤེས་རབ་ཨིན་མ་བཟོ་སྟེ་ ལཱ་གཡོག་ལྷན་ཁག་གི་དྲུང་ཆེན་མཚོག་ལུ་ ཅུས་ ཅི་ སྤྱི་ལོ་༢༠༡༣ལོའི་ ལཱ་གཡོག་འཚོལ་མི་ཚུ་གི་དོན་ལུ་ རྒྱལ་ཡོངས་ལཱ་གཡོག་འགྲེམ་སྟོན་ཅིག་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་ གནང་དགོ་པའི་ རྫོང་ལས་ ལུ་ཡིག་ཅིག་བྲིས། ལུ་ཡིག་ནང་ལུ་ ལཱ་གཡོག་འགྲེམ་སྟོན་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་གནང་དགོ་ པའི་གནད་དོན་དང་། ས་གནས་ག་ཉེ་ཅུག་ག། ཅུས་ཚོད་ནམ་ཅུག་ག་ཚུ་ རྩངས་དང་བཅས་ཚུ་དཔ་འབད་བྲིས།
- ཁ- རྩོད་ མཐོ་རིམ་ཤེས་ཡོན་མཐར་འཁྱུལ་མི་ ན་གཞེན་སྟེ་ཚན་ཅིག་གི་ འགོ་འཁྲིད་པ་ ཤེས་རབ་ཨིན་མ་བཟོ་སྟེ་ རྫོང་ཁ་ གོང་འཕེལ་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་དྲུང་ཆེན་མཚོག་ལུ་ རྫོང་ཁ་གོང་འཕེལ་གཏང་ཐབས་ཀྱི་ ལས་རིམ་ཅིག་ འགོ་འདྲེན་འཐབ་ བྲི་དོན་ལུ་ མ་དངུལ་རྒྱབ་སྦྱོར་ དགོ་པའི་རྫོང་ལས་ ལུ་ཡིག་ཅིག་བྲིས། ལུ་ཡིག་ནང་ལུ་ ལས་རིམ་ཀྱི་དོ་སྦྱོད་ཁ་ གསལ་དང་། མ་དངུལ་དགོས་མཁོ་ག་དམ་ཅིག་ཡོད་ག། ག་ཅི་གི་དོན་ལུ་ དགོས་ཨིན་ན་ཚུ་ ཁ་གསལ་བཀོད་དེ་བྲིས།

འདྲི་བ་གསུམ་པ།

བརྒྱུད་དོན།

སྐབས་ ༡༠༡

འོག་གི་སྐབས་འདི་ལྷག་ཞིན་མ་ལས་ སྐབས་དེ་ནང་གི་ ས་གནས་དང་ སྐབས་ཚུན་ རྫོགས་གཞི་ ཞི་ཐབས་ བརྗོད་དོན་ཚུ་ ག་
དེ་སྐོར་ཡོད་པ་ཡིན་ན་ བརྒྱུད་དོན་ ཚོགས་འབྲུ་༥༠༠ལས་ མ་མངས་ཅིག་ནང་བསྐྱུས་ཏེ་བྲིས།

༤ རྩོན་མར་ ང་བཅས་རའི་སྤོན་པ་ སངས་རྒྱལ་བཙུག་པོའི་ལྷན་འདས་འདི་ རྩོད་གཞུགས་ལས་ ཉིན་ལམ་དུག་བདུན་གྱིས་
ཐག་རིང་པའི་ རྒྱལ་ཡོད་པའི་ བྱེ་མའི་ཐང་སྤོན་ཅིག་གི་ནང་ལུ་ གྲུ་མོ་ཆེ་གི་སྐྱེ་སྐྱེས་བཞེས་ཏེ་བཞུགས་ཡོད་པ་མས། དུས་ནམ་
ཅིག་གི་ཆེ་ གྲུ་མོ་ཆེ་འདི་ བཤལ་འགྲོམ་ད་ བྱེ་མ་སྐད་གནམ་མེད་ས་མེད་ཤོར་བའི་ སྐྱེ་བུ་གས་ཅན་ཅིག་གོམ་ལས་ སྤྱིང་རྩེ་སྤོན་
བསྐྱེད་དེ་བལྟ་བར་འགྲོམ་ད་ ལྷ་དང་སྤོན་ཤིང་ལ་སོགས་པའི་གྲིབ་མ་ ག་ནི་ཡང་མེད་པའི་ རྒྱལ་ཡོད་པའི་ བྱེ་མའི་ཐང་སྤོན་མ་དེ་ལུ་
མི་སྐྱེགས་ཁོག་ཉམ་ཐག་སྟེ་ སྤོན་པའི་ལེ་ཤ་ཅིག་མཐོང་ལུག།

མི་དེ་ཚུ་གིས་ཡང་ གྲུ་མོ་ཆེ་གཟུགས་སྤོན་ དཔེ་འབད་ན་ གངས་རི་ལམ་འགྲོ་ཤེས་པ་བཟུམ་སྟེ་མཐོང་སྟེ་ འདྲོག་རུང་ལྷོམ་བཀྲེས་
ཏེ་ ཉམ་ཐག་པའི་ འགྲོ་མ་ཚུགས་པར་ཡོད་པའི་བསྐྱེད་ གྲུ་མོ་ཆེ་དེ་གིས་ ང་ལུ་འདྲོག་མི་དགོ། ཟེར་སེམས་གསོ་སྟེ་ སྤོ་
ལོགས་སོང་ཞིན་མ་ལས་འདྲི་བ་དཔུང་ལུག། ཁོང་ ག་ར་ གྲུ་མོ་ཆེ་གིས་ མི་སྐྱེད་སྐྱེབ་ཤེས་མི་དེ་ལུ་བལྟ་སྟེ་ སེམས་དགའ་ ཡ་
མཚན་ཆེས་ཏེ་དེ་སྟེ་སྤོན་ལུག། ང་བཅས་ཆ་ལྱབ་ རྒྱལ་ཡོད་ལུགས་གཏུམ་དྲགས་ལས་ ལུགས་དང་མ་ལྷན་པའི་ལུ་ དུམ་ག་ཅིག་
འབྲུས་ཤོར་སོ་པའི་རྒྱུན་གྱིས་ ལུ་ལུ་ མཐའ་ལུ་བཤུད་བཏང་བཏང་མ་ཡིན། དང་བཅས་ར་ག་ར་ སྐབས་བསྐྱེད་འདི་ལས་འགྲོལ་
ཚུགས་པ་ཅིག་ རྩོད་གྱིས་སྐྱབས་མཚན་གནང་པ་ཅིན་ བཀའ་འདྲིན་ཆེ་ནི་ཡིན་པས། ང་བཅས་མི་སྤོན་ལྷག་གཅིག་ཡོད་ས་ལས་
ལྷག་མཚུགས་བདུན་བརྒྱ་དེ་ཅིག་ལུས་ཏེ་ ཡོད་ཟེར་ལུ་ལུག།

གྲུ་མོ་ཆེ་ཡང་ ཁོང་ལུ་བལྟ་སྟེ་ སེམས་ཀྱི་བཟོན་མ་ཚུགས་པར་ སྤྱིང་རྩེ་སྤོན་འཁྲུངས་ཏེ་ ད་ འདི་ཚུ་ཐར་ཚུགས་པའི་ ཐབས་
གཞན་ག་ནི་ཡང་མིན་འདུག། དེའི་ལུས་འདི་སྤྱིན་པ་གཏང་པ་ཅིན་ དྲག་ནི་ཡིན་མས་མཐོང་སྟེ་ ལྷ་པ་སྐྱེལ་གྱི་མཁུ་ཏོ་བཟུམ་གནམ་
ཁར་འཕྱར་ཏེ་ རིའི་རྩ་བར་ རྒྱ་གཙང་ཏོག་ཏོ་གིས་གང་གང་མའི་ མཚོ་སྤོན་ཅིག་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་དང་ཐག་ཉེས་ཅིག་ལུ་ རི་ལ་
ལས་ཐབ་འགྲིལ་འོང་སྟེ་ ཤི་སོ་པའི་གྲུ་མོ་ཆེ་དང་ ཅོག་འཐད་པའི་རོ་ཅིག་ཡོད་པ་ལས། ཤ་གིས་ལམ་རྒྱགས་དང་ རྒྱུ་མ་གིས་རྒྱ་
འདེགས་འབག་ནིའི་ རྟོད་བཟོ་སྟེ་ལམ་རྒྱ་ལས་ སུང་བལྟ་སྟེ་འགྲོ་བ་ཅིན་ རྩོད་ག་ར་ཐར་ཚུགས། ཟེར་སྐྱེབ་ཞིན་མ་ལས་ ལམ་
གཞན་ལ་ལས་སྐོར་སོང་སྟེ་ རིའི་གུ་འདྲོགས་སྟེ་ ང་གིས་སྤོམ་བཀྲེས་ཏེ་ སྐབས་བསྐྱེད་གྱིས་ཉམ་ཐག་པའི་མི་ཚུ་ག་ར་ སྐབས་བསྐྱེད་
ལས་གོལ་བའི་བསོད་ནམས་འདི་གིས་ སྤྱིང་པ་ཁམས་གསུམ་འཁོར་བ་ལུ་ འབྲུམས་པའི་མི་ཅིག་ཡང་མ་ལུས་པར་ སྐབས་བསྐྱེད་ག་

ར་ལས་འགོལ་ཚུགས་མི་ཅིག་ལུ་སྤྱོད་བཅུག་ཅིག། ཟེར་སློན་ལས་བཏང་བ་ཞིན་མ་ལས་ རང་གི་སྤྱི་བཟུལ་མ་བཟུང་བར་ མི་དེ་ཚུ་གི་
སློབ་བཀུས་ ལ་སློམ་ལ་སོགས་པའི་ སྤྱི་བཟུལ་ལས་བསྐྱབ་པའི་དོན་ལུ་ བྱུག་ལས་མར་ མཚོངས་ཏེ་ཤི་སོ་རུག།

དེ་ལས་ མི་དེ་ཚུ་ག་ར་ གྲངས་ཆེ་གིས་སྤྱོད་དོ་བཟུམ་ རིའི་ཕ་བར་ མཚོ་དེ་གི་མཐའ་མར་སོང་བཟུམ་ད་ གྲངས་ཆེ་གི་རོ་དེ་
མཐོང་མ་ལས་ འདི་ཏེ་མ་གི་གྲངས་ཆེ་ དེ་དང་ཅོག་ར་འབད་པས་ ལུག་གུ་ཅིག་ཨིན་ན་? སྤྱི་བཟུལ་ཅིག་ཨིན་ན་? ཉེ་མ་ཅིག་འོང་ནི་
འབྲས་ཟེར་སྤྱོད་འབད་མ་ད་ མི་ཅིག་གིས་ ས་ཡོམ་རྒྱབ་ ལྷའི་རོལ་མོ་གི་སྤྱོད་གུགས་མི་ལུ་བཟུང་བ་ཅིན་ ང་བཅས་ཆ་ལྷབ་ཀྱི་དོན་ལུ་
གྲངས་ཆེ་འདི་ར་བྱུག་ལས་མར་མཚོངས་ཏེ་ ཤི་སོལ་འོང་ནི་ཨིན་པས་ ཟེར་སྤྱོད་རུག།

ལ་ལུ་ཅིག་གིས་ གྲངས་ཆེ་དེ་གི་ཤ་བཟུའ་མི་རུམ། མེ་མཚོ་ད་སྤུལ་ཏེ་ སྤྱི་བཟུལ་གཏང་མ་འབྲས་ཟེར་སྤྱོད་རུག། ལ་ལུ་ཅིག་གིས་ ང་
བཅས་ལུ་གཅེས་ཏེ་ འབད་འབད་མ་ཨིན་པ་ཅིན་ དིན་ལན་ལེགས་ཤོམ་འབད་ འཇལ་དགོ་ཟེར་སྤྱོད་སྤྱོད་ ག་ར་ལུ་གཅེས་མི་པམ་
ཤི་སོལ་འདི་བུཚ་བཟུམ་ སྤྱི་བཟུལ་གཏང་མ་མེད་མེད་འབད་རུག། དེ་ལས་ ཁོང་ག་ར་ བསྐྱུན་གྲོས་རྒྱབ་སྤྱོད་ ཤ་འདི་བཟུའ་
རྒྱ་མ་འདི་ ལུ་འདེགས་འབག་ནི་གི་ ཉོད་འབད་བཟོ་སྤྱོད་ ལྷ་ངམ་གྱི་ཐང་ (ལུ་མེད་པའི་ཐང་སྤྱོད་) འདི་ལས་ཐར་ཏེ་ གྲངས་ཆེ་གི་
རུ་ཏོ་ སྤྱི་བཟུལ་གི་མཚོད་ཉེན་བཞེངས་ ལྷམ་བཟུམ་སྤྱོད་ རུས་མཚོད་འབད་ ལུག་འཚལ་སློར་ར་བསློར་ནི་ལ་སོགས་པ་དགེ་བའི་ལུ་
འབད་ནི་ལུ་བཙོན་འགྲུས་བསྐྱེད་དེ་སྤོད་རུག་གོ། །

དྲི་བ་བཞི་པ། **སྐད་ཡིག་དང་ཡི་གུའི་སྦྱོར་བ།** **སྤྱི་གས་ ༡༠།**

འོག་ལུ་བཀོད་ཡོད་མི་ དྲི་བ་ ཀ་དང་ཁ་ གཉིས་ཆ་རའི་ ལན་བློས།

ཀ། **སྐད་ཡིག་གི་དྲི་བ།** **སྤྱི་གས་ ༥།**

འོག་ལུ་བཀོད་དེ་ཡོད་པའི་ རྫོང་ཚིག་རེ་ནང་ རྫོང་ལ་མ་དགལ་༥ རེ་ཡོད་མི་ཚུ་ བཙོལ་རྒྱབ་སྤྱོད་ རྫོང་ཚིག་དག་ཏོག་ཏོག་འབད་བློས།

- ༡- རྫོང་ལུ་ལུགས་འབད་ར་དགའ་མ་ལས་ སྤྱི་བཟུལ་བཟུན་བཟུན་ནིའི་ དབྱེད་རིག་བཟུང་སོ་རུག།
- ༢- ང་རུས་ཅི་གི་ ཨོག་ཇམ་ནང་ལས་ ལུ་སི་འཐོན་འོང་ག་སློལ་?
- ༣- ལྷི་རུའི་གསོལ་མ་འབྲས་ཞིའི་དོན་ལུ་ གཅིག་རེ་གཅིག་རེ་འབད་ཤོག།
- ༤- རྫོང་ཆ་ལྷབ་ཀྱིས་ སྤྱོད་བཟོ་ནིའི་བཙའ་སྤྱི་བཟུལ་རྒྱབ་ཤིག།
- ༥- ལན་ལས་པར་ང་བཅས་ དཀྱི་རས་རྒྱུན་ཏེ་ འགྲོ་ནི་ཨིན་གོ།

ཁ། འོག་ལུ་ ཡང་ཡང་ས་བཀོད་ཡོད་པའི་ ས་སྟོང་ནང་ སྤང་དང་རྣམ་དབྱེ་རྒྱ་ ག་འདི་འོས་འབབ་འདུག་ག་ ཐིག་སྒྲིམ་ནང་
ལས་ གདམ་ཁ་རྒྱབ་སྟེ་ ས་སྟོང་སྤྱབས། སྤྱགས་པ།

གྱི་	གྱི་	དང་	གྱུ་	སྟེ་	ལས་	གྱིས་	ཡང་	འདི་	ཉི་
------	------	-----	------	------	-----	-------	-----	------	-----

ཤེས་རིག་ཡོན་ཏན་(༡་.....) ་འཇམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་ཆམ་ཉམ་ནང་ ཅོག་འཐད་པ་འབད་མིན་པར་ རང་སོའི་རྒྱལ་ཁབ་(༢་.....)
གནས་སྤངས་དང་བསྟུན་(༣་.....) ་ཤེས་རིག་ཡོན་ཏན་(༤་.....) ་སོ་སོ་འབད་དགོཔ་ཨིན། ལྷག་པར་དུ་ད་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་
ཤེས་རིག་ཡོན་ཏན་(༥་.....) ་འབྱོར་པ་འདི་ ག་དེ་སྟེ་ དགོཔ་ཨིན་ན་ མཚོ་བ་ཅིན་ སྟོན་མ་ལས་ ས་མེས་བཟང་པོ་ མི་རབས་
(༦་.....) ་ མི་རབས་བརྒྱུད་དེ་ མ་ཉམས་པར་ཡོད་པའི་གོམས་གཤེས་ རྐྱད། ཚེས། ལུགས་སོལ། དེ་རྒྱ་དང་ ཐ་ན་གོ་གྱོན་ཐངས་
ཅིག་ལས་ཡང་ བྱངས་དང་རྒྱ་མཚན་ཚུ་ ལེགས་ཤོམ་འབད་ལྟབ་(༧་.....) ་ཤེས་དགོ་ནི་དང། དེ་(༨་.....) ་ད་རིས་ནངས་པར་
འཇམ་གླིང་རྒྱལ་ཁབ་སྤྱི་མཚུངས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་ཚུ་དང། ད་བཅས་རའི་རྒྱལ་ཁབ་ནང་ མ་བཅོས་རང་བཞིན་(༩་.....) ་ཡོད་པའི་རྒྱ་
འོར་ རྣམས་ཚལ་(༡༠་.....) ་སོ་ནམ་ལ་སོགས་པ་ ལེ་ག་ཅིག་ཡོད་མི་ཚུ་ ལག་ལེན་འཐབ་རྒྱུགས་པའི་ ཤེས་ཡོན་རྒྱལ་དང་ལྷན་
ཏོག་ཏོ་ཅིག་ དགོཔ་ཨིན།

རྩི་བ་ལྷ་པ། གོ་བ་ལེན་ནི། སྤྱགས་པ། ༡༥

འོག་གི་ ཡིག་རྒྱུགས་འདི་ ལེགས་ཤོམ་འབད་ ལྷག་ཞིན་མ་ལས་ རྩི་བའི་ལན་ཚུ་ ཚངས་འབད་བེས།

ཕྱིམ་བདག་བཟའ་ཚང་བཞིའི་ལོ་རྒྱུས།

༣ སྟོན་མར་ གཡུས་ ཡངས་པ་ཅན་ལུ་ སམ་གཉེས་ སྤྱ་གཅིག་ སྤོམ་གཅིག་དང་འབད་ བཟའ་ཚང་བཞི་ཡོད་པ་མས།
དུས་ནམ་ཅིག་གི་ཚེ་ སངས་རྒྱལ་བཅོམ་ལྷན་འདས་ བསོད་སྟོམས་ལུ་བྱོན་མ་ལས་ བཟའ་ཚང་འདི་གི་ སངས་རྒྱལ་ལུ་ བསོད་
སྟོམས་སུལ་མི་འདི་ བཞེས་ལུགས། དེ་ལས་ སངས་རྒྱལ་གྱིས་ བཟའ་ཚང་དེ་རྒྱ་ལུ་ མི་རྟག་པའི་ཚེས་ཅིག་ གསུངས་གནང་མ་ད་
ཕྱིམ་བདག་དེ་རྒྱ་གིས་ མི་རྟག་པའི་ཚེས་འདི་གོ་སྟེ་ ཕྱིམ་པའི་བྱང་རྒྱུབ་སེམས་དཔའ་ ཟེར་མི་འབད་དེ་ བཟའ་ཚང་བཞིའོ་ རང་
རང་སོ་སོའི་ལུ་འབད་ཡི་ར། འཇིག་རྟེན་པའི་དབྱེ་གཏམ་ལུ་ཡང་ སྤྱིས་པ་ག་ར་འཛི། འདུས་པ་ག་ར་སོ་སོར་འབྲལ། བསམགས་པ་
ག་ར་ཟད། བརྟེན་པ་ག་ར་ཞིག། དེས་པོའི་ཚེས་ག་ར་ མི་རྟག་པའི་རང་བཞིན་ལས་ མ་འདས་པ་ཨིན། ཟེར་ མི་རྟག་པའི་
ཚེས་ཀྱི་དོན་དག་ར་ མཚོ་བསམ་བཏང་སྟོན་ལུགས།

དེའི་བསྐྱར་ ལྷུ་མ་མཁན་ ཟེར་མིག་འཕྲུལ་སྟོན་མི་ བཟང་པོ་ཟེར་མི་ཅིག་ཡོད་མི་དེ་གི་ བསམ་པ་ལྟ། བཟང་ཚང་འདི་རྒྱ་གར་
གིས་ དངོས་པོའི་ཚོས་རྒྱུ་མི་ མི་རྟག་པའི་རང་བཞིན་ཨིན་ཟེར་ སྐད་གཅིག་ལས་བཅར་ཏེ་སྐབ་མས། འདི་རྒྱ་གི་རྒྱུད་ལུ་ མི་རྟག་
པ་ བརྟམ་དང་མ་བརྟམ་ བརྟགས་ཤིང་དབྱུད་བལྟ་དགོ་པས། ཟེར་མཚོ་བསམ་བཏང་སྟེ་ བཟང་ཚང་ནང་གི་བྱུ་ཚད་ ཆ་རོགས་
གཞན་དང་གཅིག་ཁར་ བྱགས་ཚལ་ནང་ ཤིང་འཕྲུ་བར་འགྲོ་ཤ་ད་ ལྷུ་མ་མཁན་ བཟང་པོ་དེ་གིས་ བྱུ་ཚད་དང་ཅོག་འཐད་པའི་
ཨ་ལོའི་རོ་གཅིག་གི་གདོང་ཁར་ ཤིང་འཕྲུ་ཆ་གཅིག་བཞག་སྟེ་ བྱུ་ཚད་ སྐྱལ་གྱིས་ བཟང་སྟོན་མི་ཅིག་ལུ་ སྐྱལ་ཏེ་བཞག་
ཞེན་ལས་ བྱུ་ཚད་མ་དེ་ བྱགས་ཚལ་ནང་ མི་གཞན་གྱིས་ མ་མཐོང་མ་འབད་ སྐྱ་བཞག་ལུག།

དེ་ལས་ བྱུ་ཚད་ཆ་རོགས་རྒྱུ་ ཤིང་ཐོབ་སྟེ་ ལོག་འོང་མ་ད་ བཟང་ཚང་དེ་ནང་གི་བྱུ་དེ་ ཤི་སྟེ་སྐྱལ་གྱིས་བཟང་འཕ་ མཐོང་ཞེན་མ་
ལས། ཆ་རོགས་དེ་རྒྱ་གིས་ གཡུས་ཁར་སོང་སྟེ་ བྱུ་ཚད་ཤི་སོ་པའི་ལོ་རྒྱུས་སྐབ་འབད་ཤ་ད། སྤྱི་མ་ཡོད་པའི་ སམ་གཉིས་
དང་ སྐྱུ་ཚད་དེ་རྒྱ་གིས་ གཏམ་གཞན་ག་ནི་ཡང་མ་སྐབ་པར་ འདུས་པ་སོ་སོར་ཁ་འབྲུལ་ཤ། སྐྱེས་པ་འཚིམ། བསགས་པ་ཟད་པ།
བཅིགས་པ་འཇིགས། དངོས་པོ་ག་ར་ མི་རྟག་པའི་རང་བཞིན་ཨིན་ཟེར་ སྐབ་སྟེ། སྐྱང་དག་ག་ནི་ཡང་མེད་པར་ རང་རང་སོ་སོའི་
ལཱ་ག་ཨིན་མ་དེ་ར་འབད་སྟོན་ལུག།

དེ་ལས་ ལྷུ་མ་མཁན་བཟང་པོ་གིས་ ཨཔ་དེ་གི་གདོང་ཁར་སོང་ཞེན་མ་ལས་ རྩོད་གྱི་བྱུ་ཚད་ བྱགས་ཚལ་ནང་ལུ་ཤི་སོ་རུང་། ལུ་
ངན་མི་འབད་བར་ ག་ཅི་སྟོན་? ཟེར་འདྲི་ཤ་ད། ཨཔ་དེ་གིས་ ལུས་ལས་སྐྱེས་པའི་བྱུ་ཚད་ནི། དང་པོ་སྟོན་པ་མེད་པར་འོང།།
མཐའ་མར་བདས་མཁན་མེད་པར་སོང།། ཚོས་རྣམས་མི་རྟག་དེ་དང་འདྲ། ཟེར་སྐབ་ལུག། རོ་རུང་ ཨའི་དེ་གི་སྟོན་ལོགས་ཁར་
སོང་སྟེ་ སྐབ་ད། ཨའི་དེ་གིས་ དཔེར་ན་སྟོན་ཤིང་ཕུང་པོ་ལ།། བྱ་བྱེ་མང་པོ་གཞན་བཅས་ཏེ། སྟོན་ལ་ཚོགས་ཤིང་ཐོ་རངས་གེས།།
ཚོས་རྣམས་མི་རྟག་དེ་དང་འདྲ། ཟེར་སྐབ་ལུག།

རོ་རུང་ བྱུ་ཚད་དེ་གི་སྟོན་ལོགས་ཁར་སོང་སྟེ་ ཉེ་མ་བཟུམ་སྟེ་འདྲི་ཤ་ད། བྱུ་ཚད་དེ་གིས་ཡང་ དཔེར་ན་ཚོང་འདུས་མཐོན་ཁང་དུ།།
མཐོན་པོ་མང་པོ་ཚོགས་ཤིང་གེས།། མཇུག་ཏུ་གཅིག་ཁྱད་སྟོན་པ་མེད།། ཚོས་རྣམས་མི་རྟག་དེ་དང་འདྲ། ཟེར་སྐབ་ལུག།

དེ་ལས་ ལྷུ་མ་མཁན་བཟང་པོ་འདི་གིས་ ཉེ་མ་ལས་བྱུ་ཚད་སྐྱ་བཞག་མི་དེ་ རྩོད་འོང་སྟེ་ སྟོན་མ་ད་ཡང་ སེམས་དགའ་ཚོར་ཟེར་ཤ་
མེད་པར་ གདོང་གྱུ་ཚར་རེ་བལྟ་ཞེན་མ་ལས། རང་རང་སོ་སོའི་གདོང་ཁར་ ཡོད་པའི་ལཱ་ བལ་འཁལ་ནི་ལ་སོགས་པ་ འདི་ར་
འབད་དེ་སྟོན་པ་ལས་ ལྷུ་མ་མཁན་བཟང་པོ་དེ་གི་བསམ་པ་ལྟ། འདི་རྒྱ་གི་རྒྱུད་ལུ་ འཚིབ་མི་རྟག་པ་འདི་ ཐད་རི་བ་རི་སྐྱེས་
ཚར་ལུག། མཚོ་སྟེ་ གཞན་མེད་ས་མེད་ ཡ་མཚན་ཆེ་དགོ་པ་ར་བྱུང་ལུག།

(ཤེས་རིག་སྐྱུང་དེ་བ་ཚུགས་སྐྱིག་ལས)

འོག་ལུ་རྩི་བ་ ༥ བཀོད་ཡོད་མི་ ག་རའི་ལན་གྱིས།

སྐྱགས་ ༣༥༥=༡༥།

- ༡- ཁོང་བཟའ་ཚང་བཞིའོ་གིས་ མི་རྟག་པའི་ཚོས་ཀྱི་དོན་ ག་ཅི་བཟུམ་ མཚོ་བསམ་བཏང་སྡོད་པ་ཡིན་ནེ་
- ༢- ཡའི་དང་བུམོ་གཉིས་ཀྱིས་ མི་རྟག་པའི་དཔེ་ ག་ཅི་ལུ་ར་བཞག་སྟེ་ སྤང་དག་མེད་པར་སྡོད་ཅུག་གོ་
- ༣- ལུ་ངན། ཡ་མཚན་ཆེ། སྐྱུ་མ། ཟེར་བའི་ཚོག་༣ གྱི་ གོ་དོན་གྱིས།
- ༤- ཁོང་བཟའ་ཚང་༣ གྱིས་བཤད་མི་ ཚོགས་བཅད་འདི་ ཚུམ་ ཚོག་འབྲུ་ ག་དེ་རེ་འབད་མི་ཡིན་ན་དང་ ཁོང་གསུམ་ བསྐྱེས་ཏེ་ ཚུམ་ ཚོག་རྐང་ ག་དེ་མ་ཅིག་བཤད་ཅུག་གོ་
- ༥- ད་རིས་ནངས་པ་ ང་བཅས་ཆ་ལྟབ་ གྲམ་ཚོས་པ་ཚུ་ལས་ ཚོས་ག་དེ་མ་ཅིག་ཉན་རུང་ ཁོང་བཟའ་ཚང་ཚུ་བཟུམ་ ཉམས་ སུ་གྲངས་མ་ཚུགས་མི་དེ་ ག་ཅི་འབད་ཡིན་ན་ བསམ་འཆར་གྱིས།

རྩི་བ་རྒྱག་པ།

སྐད་སྐྱུར།

སྐྱགས་ ༡༥།

འོག་གི་ དབྱིན་སྐད་ནང་ཡོད་པའི་ ཀུན་གསལ་གསར་ཤོག་གི་ གནས་ཚུལ་འདི་ དོན་དག་ཚང་མ་འབད་ རྫོང་ཁའི་ནང་ སྐད་ སྐྱུར་འབད་དེ་གྱིས།

Trainees of the National Institute of Traditional Medicine (NITM) have identified more than 230 new medicinal herbs during their trip to Lingzhi last month.

According to their curriculum, the trainees of NITM have to travel to both low and high altitude places in the country every year to identify medicinal herbs. The trainees identify at least 200 new medicinal herbs annually, of which some 130 herbs are used to produce traditional medicines at the Menjong Sorig Pharmaceutical, under the Department of Medical Services in Thimphu.

The 22 trainees, 10 Menpas and 12 Traditional Physicians, and their lecturer were in Lingzhi, some 5,000m above sea level from August 13 to September 2. During their stay there, they cover Cheula and Gangbula areas, places where medicinal herbs grow in wild.

བཀའ་ཉིས་བདེ་ལེགས།